CZWARTEK dnia 18. Marca 1819. (Nro 138.)

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Prenumerata w Warszawie kosztuje na Kwartał Zł: 10. po Województwach z Pocztą na Kwartał Zł: 13.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

(z Dziennika Praw)

Wypis z Protokółu Sekretarjatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski.

My ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossji Król Polski.

etc: etc: etc:

Chcąc młodzieży doskonalącej się w naukach w Królewsko Warszawskim Uniwersytecie, jako niemniej uczniom szkoły leśnej, zapewnić sposobność kończenia zaczętych nauk, na przedstawienie Kommissji Rządowych Oświecenia publicznego, oraz Przychodów i Skarbu, po wysłuchaniu zdania ogólnego zebrania Rady Stanu postanowiliśmy i stanowiemy.

Arykuł 1. Wyłączenia od spisu wojskowego objęte w artykule drugim Naszego postanowienia z dnia 17. Października 1816. pod literami n. o. co do uczniów i Doktorów Wydziałów Akademicznych prawa i lekarskiego, rozciągamy niniejszem do uczniów i Doktorów Wydziału Teologicznego, Filozoficznego, Nauk i sztuk pięknych.

Art: 2 Również wyjmujemy od tegoż spisu uczniów szkoły leśnej, którzy złożywszy stósownie do artykułu 8. uchwały Namiestnika Naszego z dnia 20 Stycznia roku zeszłego uroczyste przyrzeczenię, że się chcą poświęcić powołaniu leśnemu, opatrzeni zostaną w świadectwo Rady szkoły leśnej, iż przez znakomity postęp w naukach i moralne sprawowanie się mogąc się stać z czasem w témże powołaniu użytecznemi dla kraju, godni są być uczestnikami tego dobrodziejstwa.

Art: 3. Zastrzegamy atoli, iż przy każdorocznym spisie wojskowym liczba uczniów tejże szkoły, do wyłączenia przedstawionych, dwunastu przechodzić niemoże.

Art: 4. Dopełnienie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczoném, Kommissiom Rządowym, w czem do której należy polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 16. Lutego 1819. roku.

(podpisano) ALEXANDRE.

Minister przedydujący
w Kom: Rzą: Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(podp:) Potocki.

przez Cesarza i Króla.
(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
Ignacy Sobolewski.

Wypis z protokółu Sekretarjatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossji, Król Polski etc. etc. etc.

Zważywszy, iż zwiedzanie i miejscowa rewizja, której Namiestnik Nasz do władz Administracyjnych używa, zaprowadzona do Magistratur sądowych w sposobie nieubliżającym niepodległości sądownictwa Konstytucją Królestwa zawarowanej, może zbawienne dla kraju przynieść korzyści; po wysłuchaniu zdań ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Namiestnik Nasz w miarę potrzeby, i w czasie przez siebie uznanym, wysyłać będzie osoby zaufania godne i z biegiem sądownictwa oswojone na objazd i odwiedzanie sądowych wszelakiego rodzaju Magistratur w całém Królestwie Polskiem.

Art: 2. Osoby takowe, czyli wizytatorowie, zajmować się będą jedynie śledzeniem tego wszystkiego, co się tycze administracji sądownictwa, pilności i sprawowania się w urzędowaniu osób Magistratury sądowe składających, jako też wszelkich innych urzędników, oficjalistów, i obrońców sądowych; dostrzegać będą regularności posiedzeń, bezpieczeństwa depozytów, archiwów i kancellarji aktów publicznych, porządku i bezpieczeństwa więzień i domów poprawy, sądownictwa kryminalnego i policyjnego, oraz dozorować będą ścisłego zachowania statutu organicznego, dla powyżej wspomnionych instancji przepisać się mającego.

Art: 3. Wizytatorowie mieszać się nigdy i w żadnym przypadku nie będą mogli do wyrokowania sądów w sprawach, i pod odpowiedzialnością nie będą mogli dozwalać sobie jakiegobądź wpływu na wolność i niepodległość zdań sędziów; w czém każdemu z nich szczególna instrukcja oznaczy stosownie do niniejszego i poprzedzającego artykułu zakres i prawidło.

Art: 4. W przypadku dostrzeżonych nieregularności w przedmiotach w artykule 2gim wyrażonych, wizytator trwającego porządku swoją powagą ani tamować, ani zmieniać nie będzie mógł, lecz jedynie dostrzeżenia i uwagi swoje, raportem Namiestnikowi Naszemu przedstawi, który, jeżeli doniesienie uzna słusznem i zaradzenie koniecznem, potrzebne ku temu środki przedsięwziąć, Kommissji Sprawiedliwości zaleci.

Art: 5. Wizytatorowie mogą przyjmować skargi, czy to od prywatnych osób, czy to od urzędników, bądź przeciwko całemu składowi sądu, bądź przeciwko osobom i oficjalistom sądowym; względem rzetelności takowych skarg miejscowych, wiadomości i dowodów zasięgać, a objaśnione dostatecznie, przy rapporcie wraz z swoją opinją Namiestnikowi przesyłać będą powinni.

Art: 6. Wszelkie Magistratury i pojedyncze osoby sądowe każdemu z takowych wizytatorów, za okazaniem sobie wydanego mu przez Namiestnika Naszego upoważnienia, (które w protokuł rewizyjny na ten cel sporządzony wciągnione być ma), winne są przyzwoitą uległość; są obowiązane okazać przed nim stan cały przedmiotów w artykule 2gim wyrażonych, na zapytania dawać dokładne odpowiedzi, a na wszelkie dostrzeżenia, tłómaczenia i informacje.

Art: 7. Rewizje odbywać się będą w chwilach wolnych od posiedzeń sądowych, bez żadnego tamowania zwykłego biegu sprawiedliwości.

Art: 8. Rewizje przez Naszego Na-

miestnika zsyłane nie uwalniają ani Kommissji Sprawiedliwości, ani sądów wyższych od obowiązku zsyłania z swojej strony perjodycznych rewisji, lub w każdym czasie, w którym potrzeba wymagać ich będzie.

Art: 9. Wykonanie niniejszej woli Naszej Namiestnikowi naszemu, umieszczenie zaś jej w Dzienniku Praw, Kommissji Sprawiedliwości zalecamy.

Data i podpisy jak wyżej.

Wypis z protokułu Sekretarjatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossjj, Król Polski

etc. etc. etc.

Zważywszy, że przepis uchwał z dnia 14 Grudnia 1816. i 23 Grudnia 1817. r. obowiązujący wszystkie kassy publiczne do zdawania kwartalnie rachunków Izbie obrachunkowej pociąga za sobą wiele trudności, oraz przyczynia zatrudnień z znacznem pomnożeniem kosztów skarbowi publicznemu, i chcąc zaradzić temu na przyszłość, na rapport Namiestnika Naszego postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Od dnia 1go Stycznia 1819. roku, przepisy uchwał wyżej przytoczonych z dnia 14go Grudnia 1816 roku w artykule 17, i z dnia 23. Grudnia 1817 roku stanowiące dla wszystkich kass publicznych kwartalne składanie rachunków, mieć chcemy ściśle zachowane przez kassy główne Wojewódzkie poborów i wypłat, i przez kassy jeneralne poborów i wypłat.

Art: 2. Wszystkie inne kassy publiczne i urzędy rachować się obowiązane, rachunki swe nie kwartalnie jak teraz, lecz rocznie składać będą, najpóźniej w miesiącu trzy po upłynionym roku, pod warunkami w artykułach 5, 6, 7, 8 i 9. uchwałą z dnia 23go Grudnia 1817 roku przepisanemi.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Namiestnikowi naszemu w Królestwie Polskiém polecamy.

Data i podpisy jak wyżej.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossji Króla Polskiego

etc. etc. etc.

Xiąże Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji z dnia 21 miesiąca Lutego r. b. miastom Łowiczowi, stolicy Obwodu Sochaczewskiego, i Włocławkowi stolicy Obwodu Kujawskiego nadajemy takie same prerogatywy, jakie w skutek postanowienia Naszego z dnia 30. Maja 1818 r. służą miastom stołecznym Województwa; przeto urząd Municypalny w każdém z tych dwóch miast składać się będzie z Prezydenta i Radnych których stósowną do potrzeby liczbę Kommissja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji oznaczy.

Niniejsze postanowienie Nasze umieścić w Dzienniku Praw polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej 27. Lutego roku 1819.

(podpisano) ZAJĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji.
(podp) T. Mostowski.

Radz: Sekr: Stanu Jen: Brygady.
(podp:) Kossecki.

Zgodno z oryginałem:
Radz: Sekr: Stanu Jen: Brygady.
(podp:) Kossecki.

Most na Wiśle pod tutejszem miastem już od dnia onegdajszego tak urządzonym został, iż po nim iść i przejeżdżać można.

O odpowiedzialności Ministrów.

Wyciąg z Dziennika wychodzącego w Bruxelli pod tytułem: *Le vrai libéral*.

Odpowiedzialność Ministrów na pierwszy rzut oka wydaje się naturalną. Jest to rzecz bardzo prosta, iż Osoby mające znaczenie, za pomocą którego mogą czynić źle lub dobrze, powinny odpowiadać za wszystko złe i dobre, które zdziałały lub które zdziałać mogły. Jednakże roztrząsając ściślej zapytanie, jak Ministrowie powinni być odpowiedzialni, uważamy, iż ażeby ta ich odpowiedzialność, niebyła niesprawiedliwością lub czczém urojeniem, potrzeba ustanowić między Monarchą a Ministrami odmienne stosunki od tych, które ich dotąd łączą w większej części Państw Monarchicznych. Jeżeli, jak się w wielu krajach dzieje, Ministrowie mają być tylko trąbą Monarchy przez którą rozgłasza postanowienia swoje, naówczas powinniby oni być odpowiedzialni nie narodowi, ale Monarsze. Ich stosunki z Monarchą są podobne do stosunków żołnierza względem Wodza. Żołnierz wykonywa dane mu rozkazy, a za ich niedopełnienie odpowiedzialnym jest Wodzowi. Ale gdy żaden naród nielubi poddawać ślepo swego losu pod kaprys jednego człowieka, a Ministrowie są odpowiedzialni tylko Królowi, z tąd pochodzi że Król staje się odpowiedzialnym narodowi, co jest wielkim nieszczęściem; bo z jednej strony ta odpowiedzialność tycząca osoby tak wysoko stojącej, rzadko skutek bierze, i tysiące mniejszych niesprawiedliwości dzieją się bezkarnie; z drugiej strony, gdy naród przymuszony jest żądać tej odpowiedzialności od Sternika Rządu, naówczas cały Rząd upada. Widziemy tego częste przykłady, dokonywające się okropnym sposobem w krajach despotycznych. Tak naprzykład w Stambule, naród cierpi długo, cierpi wiele. Ale gdy już uciążliwości znieść niemoże, zbiera się, zapala Seraj, i Sułtan staje się odpowiedzialnym.

Monarchja konstytucyjna zapobiega tym zdrożnościom, stanowiąc, iż Osoba Monarchy jest nietykalna, a Minister odpowiedzialny. Rząd nie może być stałym nie zapewniając wolności; wolność nie może być stałą bez stałego Rządu. Monarchja Konstytucyjna wprowadzając te dwie gwarancje korzystne dla tronu i narodu, zmienia tym samym naturę władzy Monarchicznej, i tworzy nową władzę, Władzę Ministerjalną.

Ażeby Osoba Monarchy była nietykalna, a władza jego nienaruszoną, trzeba izby nie mógł czynić złe; próżnoby bowiem prawa zalecały nienaruszoność władzy szkodliwej. Moc okoliczności jest mocniejszą od praw pisanych.

Ażeby Władza Ministerjalna była odpowiedzialną, potrzeba iżby osoby taką władzę posiadające, były w pewnym stopniu niepodległe Monarsze, i mogły sprawiedliwie za swe działania odpowiadać przed Narodem, bo Minister będący tylko ślepym wykonawcą rozkazów Królewskich, i pozbawiony własnej woli, nie może być odpowiedzialnym.

(Dokończenie nastąpi.)

Przy kończącym się Kwartale Gazety Codziennej, Wydawcy jej mają zaszczyt upraszać Prenumeratorów o wczesne jej zapisanie. Cena zwyczajna.

Wydawcy odpowiedzialni. Hrabia Kicinski, Morawski